

آذربایجان س س ر علملر آکادیمیاسی
ریسپوبلیقا الیازمالاری فوندى

شاه
اسماعیل
بخطایه

اثرلری

۱ جلد

آذربایجان س س ر علملر آکادیمیاسی نشریاتی
باکی - ۱۹۶۶

آذربایجان س س ر علملر آکادیمیاسی
ریسپوبلیقا الیازمالاری فوندى

شاه
اسماعیل
بخطایه

اثرلری

ایکی جلدده

آذربایجان س س ر علملر آکادیمیاسی نشریاتی
باکی - ۱۹۶۶

ای که یوخدان بوجہانی و اریدن پروردگار
یری قایم کوکبری دوار ایدن پروردگار

گنت و کنزنگ آتی وصفندن^۱ اولوشد و نزول
وارلغینه کن فکان اقرار ایدن پروردگار

جمله عالمده سن کوندن داخی ظاهر ولی^۲
دیلمده دایم آدنی ستار ایدن پروردگار

مؤمنه مسکن قلیبدر^۳ باغ جنات و نعیم
کافر منکر مقامین نار ایدن پروردگار

۱. پ^۱ - پ^۲ - ب - ا - ار - ا : وصفنده . ۲. پ^۲ : جمله
عالمده عیان سر کورنگی ظاهر ولی ۳. پ^۱ - پ^۲ - ب^۱
قلیندر

علمی - تنقیدی متنک ترتیبی و مقدمه
عزیز آغا محمد اوفوندور
ره دافتوری: پروفیسور حمید آراسلی

۱۳
ای که یو خدان بوجہانی وار ایدن پروردگار
یری قایم کوکروی دوار ایدن پروردگار

کنت و کنزنگ آتی وصفندن^۱ اولوشدورنزول
وارلغینه کن فکان اقرار ایدن پروردگار

جله عالمده سن کوندن داخی ظاهر ولی^۲
دیله دایم آدنی ستار ایدن پروردگار

مؤمنه مسکن قلیبدر^۳ باغ حبات و نسیم
کافر منکر مقامین نار ایدن پروردگار

۱. پ^۱ - پ^۲ - ب - ا - ا - ا : وصفنده . ۲. پ^۲ : جله
عالمده عیان سر کوننگو ظاهر ولی ۳. پ^۱ - پ^۲ - ب^۱
قلیندر

علمی - تنقیدی متنک ترتیبی و مقدمه
عزیز آغا محمد اوفوندور
ره داقتوری: پرفیسور حمید آراسلی

جمله اشیا^۴ کوزین در خواب آیدند^۵ کیچه لر
کوکه کوکب^۶ کوزین بیدار آیدن پروردگار

بیر قولینی اوده یاخوب^۶ قیلدی فی نار سقر
بیر قولینی معرم اسرار آیدن پروردگار

مصر ایچینده یوسفی بیر قول ایکن سلطان آیدن^۸
درد ایله یعقوبینی بیبار آیدن پروردگار

یوننی دریا ایچینده یودوران بیر بالغه
آنتی ابراهیمه کلزار آیدن پروردگار

۴ پ^۴: اشیا نونک

۵ پ^۵: آیدنده، ا: آیتدین. ۵ پ^۵- پ^۵- ب- ا: ر:
یا ندران ۷ پ^۷- پ^۷- و- ب- ا: خشم ایله نارالسقر

۸ پ^۸: قیلن، ا: آیدوب .

یاغدرن دریایه کوکدن ابرنسیبان یغورین
قطره سیندن لؤلؤی شهوار آیدن پروردگار

انبیالر بخشینه یازدوران^۹ اعلا مرتبه
مصطفی نی جمله دن مختار آیدن پروردگار

اون ایکی معصوم پاک^{۱۰} پیش آیدن امتلره
مرتضی نی حیدر کلزار آیدن پروردگار

لطفیله احوالینه قیل کل خطای تنگ نظر^{۱۱}
عشق ایچینده واله دیدار آیدن پروردگار

۹ ب^۹- ب- ا: ر: بخش آیدن ۱۰ پ^{۱۰}- پ^{۱۰}- و- ب-

ا- ا: معصوم امامی ۱۱ پ^{۱۱}- پ^{۱۱}- ب- ا: ایلیرب
احوالسه بند خطای تنگ نظر، و- لطف آیدوب احوالینه
قلسک خطای رنظر

ای کونش یوزلو سنی هرکیسه که حق بیلیدی
دانکه محشرده آنک یوزی فرادر یانبی

چون سنک خوشلوغنگله یاراتدی صانع عالی
ایاغنگ تپراغنه "جانم" فدادر یانبی

هرمنافو کیم سنکا کونکلنده انکار ایلیدی
تا ابد یانغ جهنم ده روادر¹² یانبی¹³

هم "سنک" تعریفیک اییدی هم علی تنک اول اله
نیشه کیم سن مصطفی اول مرتضی در یانبی

11 پ' - پ' - ب : عالم . 12 و : جزادر

13 بوبیت "پ' نسخه سینده یوخدور 14 و : چون

15 پ' - و : سبب

شول مبارک ذاتکه ایشیم تئادر یانبی
عاصیلغ بیهارنه آدنک شفادر یانبی²
ایاغنگ تپراغینتک قدرین نه بیلسون هرکیسه
کن فکان اول تپراغنه⁴ کیمتر بهادر یانبی
اول مقامنک کیم ملک³ یتمز صفوف نعلنه⁵
ایاغنگ آلتنده اول بیر خاک پادر یانبی
قالده سدرالمنتهای کچدنک⁶ فلکدن تازمین⁷
کیم یتربو قدر حقه⁸ منتهدار⁹ یانبی

1 ب : ردیفتر "یا علی" یازنلیشدور . 2 ب : عاصیلغ بیهارنه
ایشیم دعادر یا علی . 3 د : نه بیلور . 4 د : تپراغنه . 5 پ' .
ب - ار : فلک . 6 ب : یاتم^{نونا} کشدنک . 7 ب : سما
9 پ' - و : قدره حقدن^{نونا} منتهدار

بیزه شمع تجلی مصطفی در
انتکچون سرور آل عبا در

تہامت خارجی عجب کہ بیلہز^۱
امیر المؤمنین شیر خدا در

خدیجہ محرم اولدی چون رسولہ
یقین بیل فاطمہ خیر النساء در

منم میرم حسن شام حسین در
کہ زین العابدین درده دوا در

۱ پ^۲ - ب - ار : تہامت خارجی چونکہ بیلہز

معجزاتک قبتہ موسی مثال مورچہ
کرچہ^{۱۶} فرعونہ عصاسی ارژدھادر یانجی

بوخطایی خستہ یہ قیل کل شفاعت روزحشر
چونکہ اصلندن سنکلن^{۱۷} آشنادر یانجی^{۱۸}

۱۶ د : چونکہ ۱۷ پ^۲ - ب - ار : اصلندہ سنکلہ

۱۸ ہونفت «ا» نسخہ سیندہ یوحدور

ینه دلدرله مندی شاه مهدی
النده ذولفقار مرتضی در

آهی عمو قیلک س کناصم⁷
خطای بیر فقیر بی نوا در⁸

7 د: کناصین 8 بوغت «پا...»
سخه لریدر یونخدور.

محمد باقر اولدی عین کوهر
امام جعفر امام و پیشوا در

امام سرورم³ موسی کاظم
که سلطان علی موسی رضا در

سوارم من⁴ تقی وهم نقی بی
اولر کیم⁵ شمدی نقد اولیادر

ای والله خاک پای عسکرنیک
چکرمن⁶ چشمه چون توتیا در

2 و: محمد باقرنک مرزند نقد³ پ² - ب - ار:
سرور اول⁴ پ² - و: هم⁵ پ² - ب - ار:
که⁶ و: چکرمن

سأهي که زمانه افضای در
 الله تک الی انک الی در
 اول سور که زمانه هیکلی در
 الله و محمد و علی در

اولمق دیلرسنگ² ایتنک ملایم
 اولکل علینون ایشینه قایم
 کیم اهل حقنک دلینده دایم
 الله و محمد و علی در

اول سر ولایت و کرامت
 صاحب هنر در ولایت³

۱ پی - ب - ار : شاه انکی ۲ پ - پی - ب -
 ار دیلرسنگ ۳ پی - ار : هدایت

حقی سوزنه⁴ قیلن حایت
 الله و محمد و علی در

صحرا ده زیار هر کیا همی
 دریاده همیشه زکرما همی
 حاجت دلینده یا الهی
 الله و محمد و علی در

مور و مکس و طیور و رنور
 هشیار و دیوانه مست و مجبور
 هر نام و حر دلیند مذکور
 الله و محمد و علی در

هرشی که یاراندی درد و عالم
 آدم دمیدن بدور خاتم

ذکرده همین صباح و اختم
الله و محمد و علی در

کر دیلرسن اولاسن آدم
خلق ایچره اولاسوزنک مکرم
یاد ایت که دعای اسم اعظم
الله و محمد و علی در

اوقات جادو و ورد حیوان
بر روی زمین و چرخ کیوان
تبیح ملک دعای انسان
الله و محمد و علی در

4 پ: حقونک سوزینه ؛ پ: حق سوزلرینه ؛ پ: ؟
کردان ؛ ب: ایوان

مطلوب عبادت و شریعت
مضمون ارادت و طریقت
مقصود حقایق حقیقت
الله و محمد و علی در

غمخوار امان و هول محشر
اللرد و نوبین صراطه رهبر
میرانده آغز بهشته یاور
الله و محمد و علی در

5 پ: ب - ار دیلنده . پ: النونک دو قتی

اقبال اسم کماک طاعت
انوار هدی چراغ رحمت⁸
مفتاح کلید باب جنت
الله و محمد و علی در

یازیلدی⁹ ولیلر آدی اوسته
هم زولفقارنک پولادی اوسته
جبریل امین قناری اوسته
الله و محمد و علی در

مؤمنه نهاد و اصل و ایمان¹⁰
هم دفع بلا و شر شیطان

⁸ پ: چراغ دولت؛ پ: چراغ امت⁹ د: یازیلردی
¹⁰ پ: اهل ایمان

حقدن سبب نزول فرقان
الله و محمد و علی در

قلخان قضا ضامن مهلت
تیغ کرم و کمان نصرت
امید جهان شفیع امت
الله و محمد و علی در

هم معتکفونک کونکلنده فکری
هم صوفی لرنک دیلنده شکی
هم غازیلرنک غزاده¹¹ زکری
الله و محمد و علی در

11. د: زیانده

مؤمن لره یار و غمکساری
عصیان قشونک کوزل بهاری
عرشک دیرکی پرونگ قراری
الله و محمد و علی در

باشلرده همای تاج دولت
مروانه بلا یزیده لعنت
هم غازیلرناک قولنده قوت
الله و محمد و علی در

فخر و شرف و نفوس ایام
ذکر و هوس و خواص احوام

نفتش علم دوازده امام¹²
الله و محمد و علی در

موسی یه مدد قیلان عصائی
هم خضره حیات جاودانی
عیسی دی نوح کشتبانی
الله و محمد و علی در

یعقوب غمیه آغلدن زار
یوسفه ویرن جمال و رخسار
هم اودی قیلن خلیفه کلرر
الله و محمد و علی در

12 «د» نجه سینده سهو اولاراق «ایام» یازیلیمیشدور

شاه قوللرینک امید کاهی
دنیا ایله عقبی پادشاهی
بیچاره خطایینک پناهی
الله و محمد و علی در⁷³

73. بو منقبه «و»، «ا» نسخه لرینده یوخدور

یرادن بقدرت کوک ایلن پری
ملایک هم آدم دیو ایلن پری
ارنلر کوزینن جهان سروری
بنی لر ایچینده اودر بهتری

علی در علی در علی در علی
علی العظیم شفیع الولی

همیشه خدا ایله همدم اولن
سرمده محمد له محرم اولن
ظهوری صفاتیله آدم اولن
هم اول نعم آخوده خاتم اولن

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

1 پی: ولایت بیله شامه همدم اولن

ولایت سرتینی ظهور ایلین
بو عالم ذنوبین غفور ایلین
پیمبر لر ایچره أمور ایلین
جهانی ظهورنده نور ایلین

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

پر جبریلی یولان سرسبر
یوقیکن نشان مقام و مقر
صفاقی کلام ایچره خیر البشر
ازون صدمی چون خراید مکر

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

۲ پ : نشانین ۳ پ : اونک یله صدم

اوظاها و یاسین کلن شانته
پر و کوک یتشمز هم ابوانته
دلیل اولدی الکهن برهانته
بجز حق کس ارمرهم احسانته

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

بو اسلام قپوسین آچن عالمه
سن آئی خدا بیل کل آدم دیبه
دیرن معجزاتی بنی مریمه
کتورن بشارت بنی آدمه

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

۴ پ - و : ایریشیز ۵ پ : اشیا

دار آیمدی انکا ایله سرتی بهم
گتورن وجودی بیزی از عدم
انتکلن شریف اوله بیت الحرم
مقام ولایت مکان کرم

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

حق آیدمی سوزی⁹ پندک کوکد نیره
که خلق جهانیه اوزین کوستره
شفاعت اول ایلر بو عالمده
اولان لحیک لجمی پیغمبره

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

پ⁶: آله ج د: وجودی 8 پ²- و: آنکه 9 د: نزول آیتد

آدی منک صفاتی هزاران هزار
دوئر حکمی برلن بولیل و نهار
که¹¹ اسمی علی در اوزی کرد کار
دوتوبدر سوزندن¹² پرو کوکتراد

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

صفاتی الف لام یاسین ولی
کیم اولدی اتک لامکان منزلی
براق کرامت اتک محملی
آچوب روشن آیدن¹³ قهوشکلی

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

پ¹⁰: حقنکر 11 پ²- و: کر 12 پ²: سوزایله 13 پ²: آیدب

مقامات رحمن بیری لامکان
اول ارواحه^{۱۴} منزل قارجهان
وجودی مغلده^{۱۵} اوزی جاودان
کهی آشکارا کهی در نهان

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

کلامک دلیلنده برهان اولان
بودنیا و عقبیده سلطان اولان
فلک لرانکچون نه ایوان اولان
کینه مقاماتی کیوان اولان

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

۱۴ و: ازله روح
۱۵ و: مخلص

اودر توبه بر قلب آدم و بیرون
زغرقاب نوحی چکیب قورسرن
هم ایوبه درد و شفا کوسترن
دعی یعقوب غمدیدنه فریاد این

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

قین هم یونسی بالغندن رها^{۱۶}
کلینک عصاسین قین اردها
سیحه^{۱۷} بیتورن دنی جا نفرا
وارن پامحمد ببزم خدا

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

۱۶ د: بالغندن ۱۷ پ: و بیرون در

ای حق کلام ایچینده دیدی مرتضی سنی
حق بیلدی صدق و جانیه اهل صفا سنی

کمراد اولیدی اهل جهان سربسرتو
کر قیلمسیدء غالبه حق رهنا سنی

لا فرق اوینده بینک نیی مقامنه
همدم اوخیدی هوسرنه مصطفی سنی

هیجا کوننده دورمدء هیچکیسه تیغنا
شیرم دیوب بو معنیدن اوکده خداسنی

۱۴ : بیلیردی ۲ پ^۱ - پ^۲ - ار - ا : خلق ؛
ب ؛ جمله ۳ پ^۱ - ب - ار : معنیده

همیشه اوزی حق و باقی اولان
منن سندس^{۱۸} ارلو براتی اولان
حق ایله مدام اتفاقی اولان
ارکوتر سوی اوسته ساتی اولان

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

کینه خطائینی قول ایلین
جمیع مرادین حصول ایلین
دیلینده صفاتین نزول ایلین^{۱۹}
حسدی ظلو و جاهول ایلین

علی در علی در علی در علی
علی العظیم الشفیع الولی

۱۸ ب : نزول
۱۹ د : صفای ۲۰ بوقبیت «پ» «ب» «ا» «ار» نسخه درنده
یرخدر

هیچ کیم سنک تک یارادیلشده کورمدی
لاسیف انتکچون سویلدی هم لافتاسنی^۴

سوزنک بیان حق در اوزنک حق ثانی سن
منکر در اول که سویلدی حقدن جداسنی

الله یولینه^۸ ویرمه جان راضی کیسه یوخ
بو باب ایچینده کوردیلر اهل رضاسنی

دیرلر کماهی امتون اولمز دواسی هیچ
بوعلت دواسیزه^{۱۲} بیلدوک دواسنی

۴ د: اولشده ۵ ا: مثلین کی جهاندا شاه کیسه کورمدی لاسیف
دینیلدی تیغینه هم لافتاسنی ۵ د: حق یانیا مشدر ج د- ا:
کافر در: پ: منکر اودرکه ۸ پ: پ: ب- ا: یولنده
۹ د: زاری ۱۰ د: خدا ۱۱ د: دواسه ۱۲ و: بولرخ

ظاهرده کرچه صورتک اولدی بشر ولی^{۱۳}
انسان دیمک معاینه اولماز رواسنی

من شعر ایله چخن یتیم اوصاف ذاتنکا
قرآنده چونکه وصفنک ایدر والضحی سنی

کنه حقیقتونکی سنونک کیسه بیلمدی
سورمق کرکدورینه سنک سنکاسنی

۱۶
شک و کمان ایچینده فنا بولدک تا ابد
دارالفناده بیلیمین اهل بقا سنی

۱۳ پ: پ: ب- ا: سنک ۱۴ و: معنیدن
۱۵ پ: و- ا: قرآن ایچنده تعریف ۱۶ د: بیلدک

بیتزدی هیچ مقامی کرامتہ اولیا
کر اونکلرنجه قیلماسالار¹⁸ پیشوا سنی¹⁹

بجر شجاعت اوج سخاوت مکان لطف
کان کرم سنی دیدیم اهل غزاسنی¹⁹

بیلدونک²⁰ نه معنیدر²¹ علی الانان حین^{ده}
قرآنده چونکه قیلدک بیان هل اتی سنی

نان و قطاری سایله قنبرله ویرد کونک²²
منکردر اول که دیسه²³ کان سخا سنی

18 د: کورمشور 18 بوبیت پ² - ب - ار نسخه لرینده بر خند
19 پ¹ - ا: اهل وفا: پ² - ب - ار: اهل سخا 20 و
ار - ا: بیلدوک 21 د: معنیدن 22 پ¹: ویرد کونه 23 پ²
ب - و - ار: دیسه

یارب خطایی بندتکه قلکل شفاعتی
اول کونده کیم پناه ایدر اهل خطاسی²⁴

21 بوبیت «ا» نسخه سنده پرخدور

فہرست

خطابی اثر لرنینک نشرے، استفادہ اولونان الیازمالارینک تصویر
وتفقید متینک ترتیب پرینسپلری حقندہ - عزیز آقا محمدوف

قصیدہ لری

صحیفہ

5

ای کہ یو خدان بوجہانی وار ایدن پروردگار

8

شول مبارک ذاتکله ایشیم ثنادر یانبی

11

بیزه شمع تجلی مصطفی در

14

شاهی که زمانه افضلی در

23

یرادن بقدرت کوک ایلر بیری

31

ای حق کلام ایضند دیدی مرتضی سنی

36

جالنگدر سنک نور الہی

39

منم کہ جان و دلن حیدرک یم

42

اول شاد کہ مظهر خدادر

48

ازدن پیر عشقنک پیروی یور

50

دریای نجف کوهرنہ کان علی در

55

خداوندک کہ اول حی البقادر

قطعه

* عشق دریا سندنه غواص اوللسنک مردانہ وار
کیچہ نامرد کپور وسند نک قوی آیار سنک سوسنی
دون بنفشہ سیر ایدہ کور دم نہانی کشت ایدر
دلبرم اکنہ کیمش بیر قبای سوسنی

کلن بردر کیدن بردر قالان بر*
همان بردر همان بردر همان بر

* "پ" نسخہ سیندن

* ینہ اورادہ